

rail transport in the freight market]. [http://www.rusnauka.com/19\\_AND\\_2012/Economics/6\\_113556.doc.htm](http://www.rusnauka.com/19_AND_2012/Economics/6_113556.doc.htm)

Eitutus, H. "Reformuvannya zaliznychnoho transportu Ukrainy - odyn iz mozhylyvykh shliakhiv pidvyshchennia efektyvnosti ioho funkcionuvannya v suchasnykh ekonomichnykh umovakh" [Reform of Railway Transport of Ukraine - one of the possible ways to improve its efficiency in the current economic conditions]. *Ekonomist*, no. 5 (2008): 39-40.

*Ekonomichna entsyklopediia* [Economic Encyclopedia]. Kyiv: Akademiia, 2000.

Kupchak, P. M. "Vplyv hlobalizatsiinykh ta intehtratsiinykh protsesiv na rozvytok natsionalnoho hospodarstva" [The impact of

globalization and integration processes in the development of the national economy]. <http://www.dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/11088/04-Kupchak.pdf?sequence=1>

Kulaiev, Yu. F. "Sotsialno-ekonomichna efektyvnist eksportu transportnykh posluh Ukrainy" [Socio-economic efficiency of export of transport services in Ukraine]. *Avtoshliakhovyk Ukrainy*, no. 3 (2008): 7-10.

Stasyshen, M. S., and Yarmolinska, O. V. "Problemy staloho ekonomichnoho rozvytku zaliznychnoho transportu Ukrainy" [Problems of sustainable economic development of railway transport of Ukraine]. <http://www.gisap.eu/ru/node/243>

УДК 331.108.26

## ТРАНСФОРМАЦІЙНІ ЗМІНИ НАЦІОНАЛЬНОГО РИНКУ ПРАЦІ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

© 2014 ГРИНКЕВИЧ С. С.

УДК 331.108.26

### Гринкевич С. С. Трансформаційні зміни національного ринку праці в умовах євроінтеграції

Метою статті є виявлення впливу євроінтеграційних процесів на національний ринок праці. Сформульовано основні наслідки євроінтеграції в розрізі окремих об'єктів, які значною мірою детермінують ситуацію на національному ринку праці. Виявлено специфіку та наслідки перерозподілу економічно активного населення в Єврозоні. Охарактеризовано ризикові наслідки міграційних процесів зі стійкими проявами на ринку праці, які виникають здебільшого у зв'язку із суттєвими недоліками інструментарію регулювання міграційних процесів. Розроблено модель урегульованості міграційних процесів залежно від обсягів їх зростання, які початково проявляються у підвищенні трудової мобільності населення, а надалі трансформуються в реальні міграційні потоки. Запропоновано використовувати різні форми співпраці як на загальнодержавному, так і на міжрегіональному рівнях з метою послаблення можливих виникнень міграційних ризиків і лімітуючих впливів євроінтеграційних процесів на національний ринок праці.

**Ключові слова:** ринок праці, євроінтеграція, перерозподіл економічно активного населення, міграційні процеси, міграційні ризики.

**Рис.:** 2. **Табл.:** 2. **Бібл.:** 6.

**Гринкевич Світлана Степанівна** – доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки підприємства, Львівська комерційна академія (вул. Туган-Барановського, 10, Львів, 79005, Україна)

**E-mail:** sveh@yandex.ru

УДК 331.108.26

### Гринкевич С. С. Трансформационные изменения национального рынка труда в условиях евроинтеграции

Целью статьи является обнаружение влияния евроинтеграционных процессов на национальный рынок труда. Сформулированы основные последствия евроинтеграции в разрезе отдельных объектов, которые в значительной степени детерминируют ситуацию на национальном рынке труда. Выявлена специфика и последствия перераспределения экономически активного населения в Еврозоне. Охарактеризованы рискованные последствия миграционных процессов с устойчивыми проявлениями на рынке труда, которые возникают в основном в связи с существенными недостатками инструментария регулирования миграционных процессов. Разработана модель урегулированности миграционных процессов в зависимости от объемов их роста, которые изначально проявляются в повышении трудовой мобильности населения, а в дальнейшем трансформируются в реальные миграционные потоки. Предложено использовать различные формы сотрудничества как на общегосударственном, так и на межрегиональном уровнях с целью ослабления возможных возникновений миграционных рисков и лимитирующих воздействий евроинтеграционных процессов на национальный рынок труда.

**Ключевые слова:** рынок труда, евроинтеграция, перераспределение экономически активного населения, миграционные процессы, миграционные риски.

**Рис.:** 2. **Табл.:** 2. **Библ.:** 6.

**Гринкевич Светлана Степановна** – доктор экономических наук, профессор, профессор кафедры экономики предприятия, Львовская коммерческая академия (ул. Туган-Барановского, 10, Львов, 79005, Украина)

**E-mail:** sveh@yandex.ru

UDC 331.108.26

### Hrynkevych S. S. The Transformational Changes of the National Labour Market in the Context of the European Integration

The article is aimed at identifying the influence of the integration process in the European Union on the national labour market. The basic effects of the European integration in the perspective of the individual objects, which largely determine the situation on the labour market, were enunciated. Specifics and consequences of redistribution of the economically active population in the Euro area were identified. The consequences of the risks of migration processes with the persistent manifestations at the labour market, which occur mainly in connection with serious shortcomings of instruments for regulating of migration processes are characterized. A model of regulatedness of the migration processes depending on the volumes of their growth, which are initially are manifested in increasing the labour mobility of the population and later are transformed into real migratory flows, were developed. It was proposed to use various forms of cooperation, both at the national and interregional levels, aimed at reducing of the possible occurrences from the migration risks and the limiting impacts of the integration process on the national labour market.

**Key words:** labour market, European integration, redistribution of the economically active population, migration, migration risks.

**Pic.:** 2. **Tabl.:** 2. **Bibl.:** 6.

**Hrynkevych Svitlana S.** – Doctor of Science (Economics), Professor, Professor of the Department of Business Economy, Lviv Academy of Commerce (vul. Tugan-Baranovskogo, 10, Lviv, 79005, Ukraine)

**E-mail:** sveh@yandex.ru

**Т**рансформація національного ринку праці є відображенням всеосяжного глобалізаційного процесу в цілому та євроінтеграції зокрема, яка сприяє посиленню мобільності робочої сили, інтернаціоналізації соціальних і трудових стандартів життя, інтенсифікації транснаціональних зв'язків і тим самим прискорює взаємопроникнення й зближення ринків. Відтак, виявлення впливу євроінтеграційних процесів на національний ринок праці в цілях удосконалення його регулювання є досить актуальним та своєчасним.

Різні аспекти еволюції, формування та розвитку ринку праці були предметом дослідження багатьох вчених таких, як В. Петті, Ф. Кене, Т. Мальтус, А. Сміт, Д. Рікардо, К. Маркс, Дж. Кейнс, А. Пігу, П. Самуельсон, М. Фрідмен та інші. Значний внесок у розвиток теорії ринку праці зробили відомі українські вчені: І. Вернадський, С. Подолинський, М. Туган-Барановський. Проблема розвитку ринку праці та трудової міграції, що значно посилюється в умовах глобалізації економіки, займаються провідні вітчизняні вчені-економісти, серед яких С. Бандур, Д. Богиня, В. Брич, О. Грішнова, А. Колот, Е. Лібанова, Л. Лісогор, О. Малиновська, В. Петюх, М. Романюк, У. Садова, Л. Семів, Г. Середа та ін. Разом з тим, питання трансформаційних змін ринку праці в умовах євроінтеграції з метою розробки перспективних напрямів регулювання національного ринку праці залишаються майже недослідженими.

Метою статті є виявлення впливу євроінтеграційних процесів на національний ринок праці. Завдання статті полягають у такому:

- ✦ сформулювати основні наслідки євроінтеграції для національного ринку праці;
- ✦ виявити специфіку та наслідки перерозподілу економічно активного населення в Єврозоні;
- ✦ охарактеризувати ризикові наслідки міграційних процесів зі стійкими проявами на ринку праці в умовах євроінтеграції;
- ✦ запропонувати модель урегульованості міграційних процесів.

Євроінтеграційні процеси зумовлюють істотні зміни в структурі і механізмі функціонування національних, загальноєвропейського та світового ринків праці. Серед досліджень впливу євроінтеграційних процесів на ринки праці вартими уваги є висновки Г. Середи, яка у своєму дисертаційному дослідженні формулює дефініцію загальноєвропейського ринку праці (як систему відносин між ЄС й іншими країнами континенту з приводу узгодження попиту та пропозиції «робочої сили» й умов її використання) та інституціональної структури регулювання спільного ринку праці ЄС (як сукупність норм та установ законодавчого, інформаційно-аналітичного й фінансового забезпечення, а також спеціальних програм і проектів наднаціонального рівня, які розробляються з метою реалізації європейської стратегії зайнятості). Вчена також зазначає, що реформування системи регулювання ринку праці України в умовах інтеграції до ЄС має відбуватися в напрямку імплементації відповідних законодавчих норм ЄС, активної співпраці з відповідними установами інституціональної структури регулювання спільного ринку праці ЄС [1, с. 5]. Окрім

того, асоціація з Євросоюзом вимагає проведення комплексних змін у регулюванні сполучених з ринком праці ринків, оскільки ринок праці залежить від ринків кредитів, інвестицій, житла, товарів та послуг.

У цілому сучасна модель українського ринку праці є парадоксальною і характеризується суперечностями, що перешкоджають його ефективній інтеграції. За результатами спільного дослідження Міжнародного центру перспективних досліджень та Федерації профспілок України сформовано основні наслідки євроінтеграції в розрізі окремих об'єктів, які значною мірою детермінують ситуацію на національному ринку праці (табл. 1).

Відтак, нагальною є проблема переосмислення концептуальних підходів у державному управлінні розвитком ринків праці з урахуванням євроінтеграційних процесів. На думку В. Людкевич, реформування та європейське спрямування державного управління в Україні потребує, по-перше, систематичного виокремлення нових всезростаючих вимог до інфраструктури ринку праці, зокрема відповідності вимогам глобалізації й регіоналізації, стратегічності, відповідності ринковим умовам функціонування та вимогам ЄС до країн – претендентів на євроінтеграцію, і, по-друге, застосування європейських підходів до впровадження принципів [3, с. 160 – 161].

**С**пецифіка впливу євроінтеграційних процесів тут проявляється в контексті перерозподілу економічно активного населення в межах відповідної території (у нашому випадку – Єврозоні) з метою розвитку й використання особистісного трудового потенціалу. Очевидно, що такий перерозподіл переважно здійснюється під впливом таких макрофакторів, як економічні й організаційно-правові. Важливо розуміти, що людина – носій трудового потенціалу приймає рішення про переміщення на ті території, де умови праці є кращими (базова передумова). У ЄС такий перерозподіл простежується досить циклічно – економічно активне населення країн – членів ЄС з гіршими умовами праці мігрує в країни – члени ЄС з кращими умовами праці, створюючи додатковий тиск на їх ринки праці та соціальну інфраструктуру. Водночас вивільнені місця на ринках праці країн – членів ЄС здебільшого займає їх економічно активне населення нижчої кваліфікації, які її поступово підвищують у процесі трудової діяльності з набуттям досвіду. Надалі виникає потреба у працівниках так званих робітничих, чорнових професій, яка задовольняється економічно активним населенням або із сусідніх країн – членів ЄС, або з азійських країн (рис. 1).

Серед вказаних на рис. 1 наслідків впливу згадано лише найвагоміші з них. Очевидно, що такі наслідки є дуже різноманітними і часто специфічними. Разом з тим, важливо підкреслити коло інтересів і протиріч для країн – членів ЄС з різними умовами праці та країн – кандидатів у члени ЄС, які виступають активними донорами економічно активного населення відповідної кваліфікації. Також доцільно зазначити, що напрям руху економічно активного населення не є абсолютно прямолінійним. Можливий також рух економічно активного населення з країн – кандидатів у члени ЄС в країни з найкращими умовами праці і навпаки. Зазвичай це стосується, у пер-

## Основні наслідки євроінтеграції для ринку праці України

Об'єкт впливу	Позитиви впливу	Деструктиви впливу	Наслідки впливу
Інвестиційний клімат	Кращі умови ведення бізнесу, більші обсяги інвестування	Витіснення вітчизняного капіталу іноземним у більш прибуткових сферах господарювання	Структурні зміни в економіці, економічний розвиток, що вплине на зайнятість й умови праці
Політика щодо конкуренції та державної допомоги	Запровадження європейських процедур і пріоритетів надання державної допомоги з переходом від фінансової допомоги окремим компаніям і галузям до регіональної та горизонтальної допомоги	Обмеження підтримки промислових, сільськогосподарських підприємств	Ефективна підтримка слабозрозвинених регіонів, створення нових робочих місць, стимулювання інноваційної діяльності й захист довкілля
Рух працівників і здійснення економічної діяльності	Лібералізація візової політики, визнання дипломів і кваліфікацій, координація соціального забезпечення	«Відплив мізків», можливий дефіцит економічно активного населення в певних галузях економіки	Додаткові інвестиції, збільшення освітнього потенціалу, підвищення соціальних стандартів
Охорона праці	Суттєві зміни щодо найму, утримання й звільнення працівників	Додатковий тиск на працевдавців з боку контролюючих органів	Поліпшення захисту прав найманих працівників, здорожчання вартості праці

Джерело: складено на основі [2].

шому випадку, висококваліфікованих фахівців з винятковим інтелектуальним потенціалом або особливими здібностями, яких вимагають конкретні сфери зайнятості, і, у другому випадку, – менеджерів TOP-ланки, які разом з інвестиційними потоками здійснюють управління персоналом на вітчизняних підприємствах.

Постає питання доцільності таких процесів, і не лише з економічної точки зору, але й з огляду їх впливу на процеси державотворення, національної ідентичності, культурного й духовного розвитку, укріплення інституту сім'ї (всупереч поширенню явища полілокальних сімей з фактично мізерними відносинами, що зводяться в кращому випадку до грошових переказів) тощо. З економічної точки зору такі процеси звичайно ж є цілком обґрунтованими. Країна, в якій умови праці є найкращими (звичайно, тут будуть деструктиви навантажень на соціальну інфраструктуру та інші протиріччя), здобуватиме працівників – носіїв найвищого трудового потенціалу, які в умовах жорсткої конкурентної боротьби на ринку праці зуміли в силу інтелектуальних, освітніх, медико-біологічних, психологічних та інших характеристик «здобути» місце праці, що відповідає їх очікуваним інтересам (оплата, безпека праці, можливості професійно-кваліфікаційного просування тощо) [4]. Проте для країн з найгіршими умовами праці такі процеси є просто загрозливими не лише для використання трудового потенціалу, але й для його формування, адже прямо спостерігаються значні демографічні втрати. Трансформація таких процесів у стимулюючі можлива за умов рееміграції, проте, як свідчать українські реалії, такі явища є дуже рідкісними та зумовлені здебільшого вимушеним поверненням. Окрім того, для всіх груп країн можливе формування відповідних ризикових наслідків зі стійкими проявами на ринку праці (табл. 2). Особливо вони насторожують у контексті аналізу простору дер-

жави, а саме, його демографічної деформації, соціальної деградації, екістико-поселенської декомпозиції, економічної дезінтеграції та інформаційної дезорієнтації [5, с. 10].

Для країн-донорів наявність таких ризиків, як соціальна деградація та екістико-поселенська декомпозиція сприятиме зростанню соціальної напруги, підтриманню високого рівня цін на споживчому ринку завдяки спрямуванню міграційного капіталу, поглибленню розірваності між різними соціальними групами, стрімкому поширенню девіантних проявів у суспільстві; для країн-реципієнтів однозначним буде поглиблення поліетнічності, міжетнічної соціальної напруги, можливе суттєве зростання рівня злочинності.

Усі вказані ризики виникають здебільшого у зв'язку із суттєвими недоліками інструментарію регулювання міграційних процесів, унаслідок чого неконтрольована міграція поглинає собою значну частину економічно активного населення, яке в деструктивних для себе умовах здійснює трудову діяльність з повною адаптацією до нового середовища. На рис. 2 відображено модель урегульованості міграційних процесів залежно від обсягів їх зростання, які першочергово проявляються у підвищенні трудової мобільності населення, а надалі трансформуються в реальні міграційні потоки. Важливо звернути увагу, що при стабільно високому рівні трудової міграції урегульованість міграційних процесів повинна і надалі зростати з метою постійного додання низки міграційних ризиків, які прямо стосуються ефективності функціонування національного ринку праці.

Розуміння контрольованості міграційних процесів відповідно до національних інтересів означає таку їх спрямованість за кількісними й якісними параметрами, щоб при цьому не здійснювався деструктивний вплив на стратегічні орієнтири розвитку Української держави в цілому та її регіонів згідно із програмними завдан-

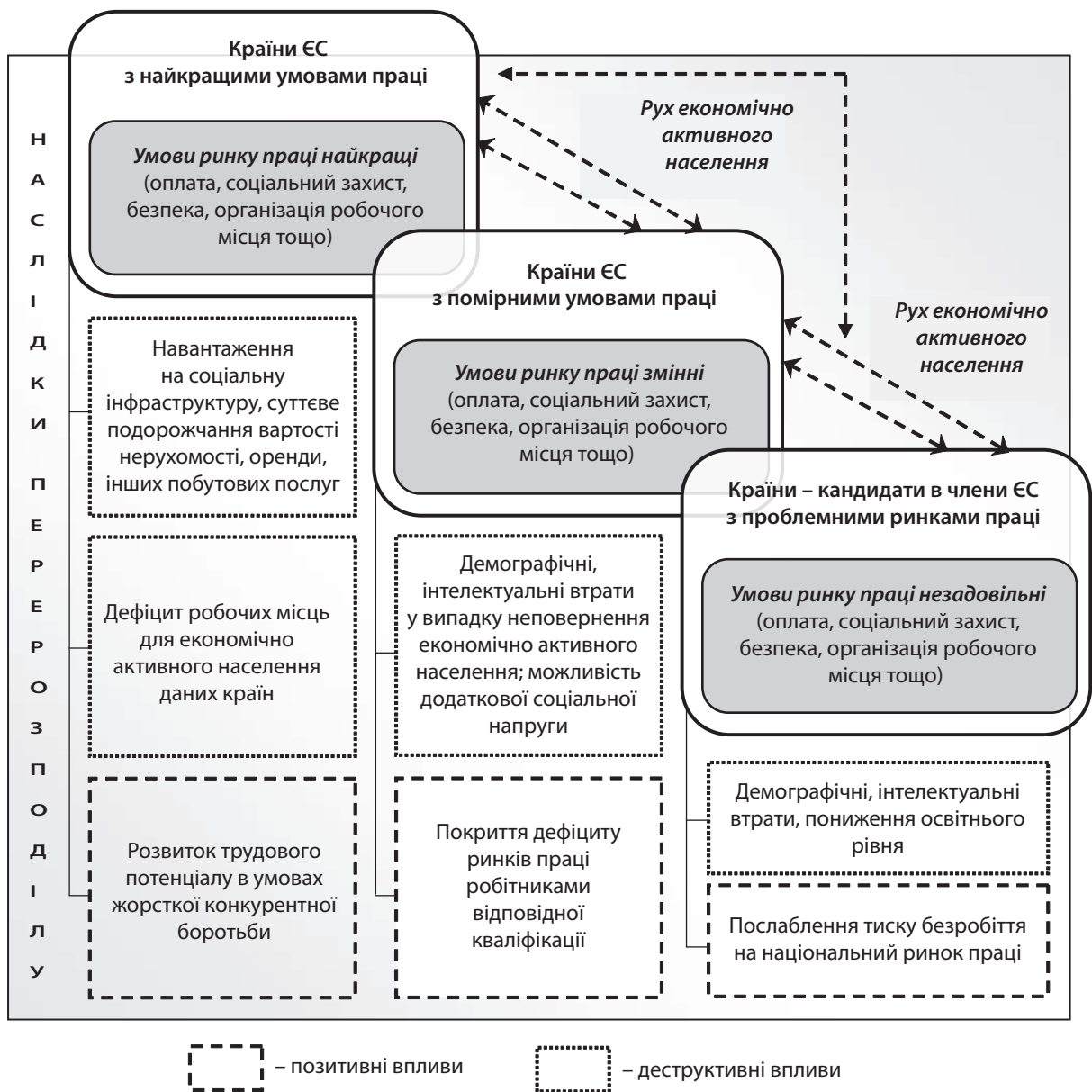


Рис. 1. Специфіка та наслідки перерозподілу економічно активного населення в Єврозоні

нями обласних стратегій соціально-економічного розвитку. Для прикладу, якщо покращення демографічної ситуації в Україні сьогодні постає одним із ключових завдань стратегічного характеру, то пониження еміграційних відтоків є важливим завданням органів державної влади в контексті виконання зазначеного завдання. Разом з тим, як практикують окремі країни, демографічні проблеми можуть бути вирішені шляхом стимулювання імміграційних процесів. Проте для України з наявною територіальною спрямованістю імміграції такий сценарій є неприпустимим.

Проблемність впливу євроінтеграційних процесів на національний ринок праці вимагає рішучих дій з боку влади щодо подолання деструктивних тенденцій. В основі визначення стратегічних орієнтирів і форм співпраці повинно бути чітке усвідомлення основних лімітуючих впливів євроінтеграції. Вважаємо, що такими впливами є (визначення груп ризиків здійснено з базуванням на дослідженні У. Садової [5, с. 10]):

- ★ суттєві демографічні втрати з поступовим нарощуванням імміграційних процесів осіб переважно азійського походження, неефективне інвестування в людський капітал осіб, які надалі емігрували (ризик демографічної деформації й соціальної деградації);
- ★ втрати інтелектуального, освітнього потенціалів, послаблення умов конкурентного середовища на регіональних ринках праці (ризик економічної дезінтеграції й інформаційної дезорієнтації);
- ★ нерівномірний розподіл економічно активного населення (ризик екстико-поселенської декомпозиції).

З метою послаблення можливих виникнень міграційних ризиків і лімітуючих впливів євроінтеграційних процесів на національний ринок праці важливо використовувати різні форми співпраці, доки Україна не зможе увійти в Європейське Співтовариство як повно-

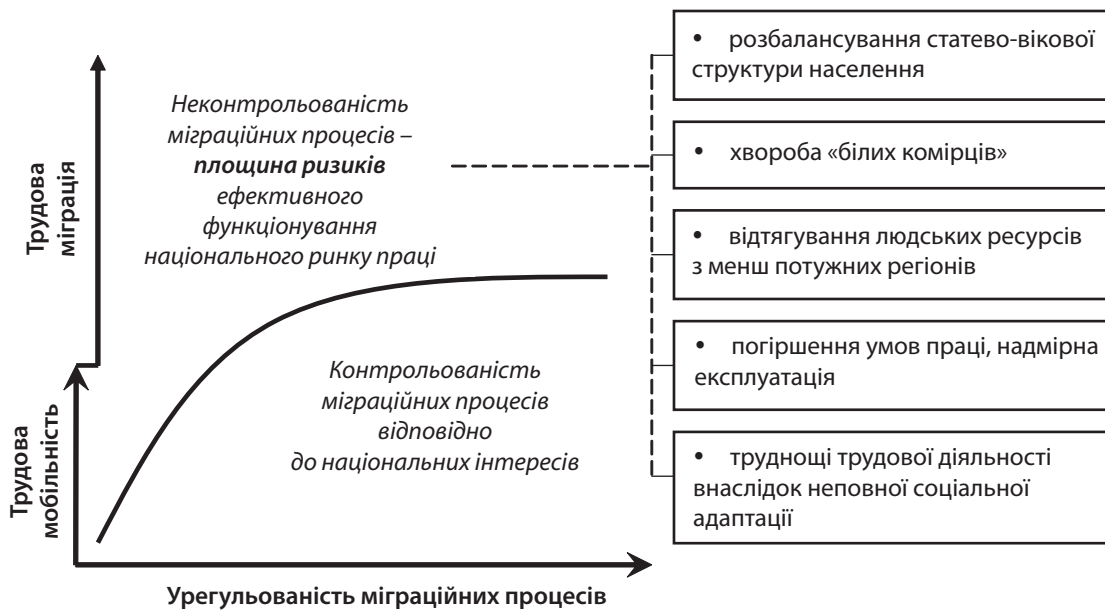


Рис. 2. Модель урегульованості міграційних процесів залежно від обсягів їх зростання

Таблиця 2

Наслідки впливу міграційних процесів на національний ринок праці: ризиковий аспект

Група міграційного ризику	Загальна характеристика ризику	Наслідки впливу на національний ринок праці
Демографічна деформація	Втрати економічно активного населення	«Вимивання» осіб репродуктивного віку. Еміграція осіб з високим інтелектуальним потенціалом. Розбалансування статеві-вікової структури населення
Соціальна деградація	Порушення соціальної структури населення	Незатребуваність інтелекту і знань на ринках праці. Знецінення рівня інтелекту і знань. Хвороба «білих комірців» (брак кваліфікованих кадрів при високому рівні безробіття)
Екістико-поселенська декомпозиція	Викривлення системи розселення	Втрати економічно активного населення менш потужних ТСС. Демотивація трудової діяльності в менш потужних ТСС. Відтягування виробничих ресурсів з менш потужних ТСС
Економічна дезінтеграція	Дисонанс продуктивності й оплати праці	Погіршення стану здоров'я (у тому числі психічного). Демотивація розвитку й підвищення кваліфікації. Погіршення умов праці, надмірна експлуатація
Інформаційна дезорієнтація	Поширення зарубіжних культур і цінностей, що ідеологічно суперечать національним	Порушення етнічної структури населення (гетерогамні шлюби). Труднощі розвитку окремих соціальних груп у силу суб'єктивного відношення. Труднощі трудової діяльності внаслідок неповної соціальної адаптації

Джерело: складено на основі [5, с. 10].

цінний партнер. Для України такі форми визначаються на загальнодержавному рівні між конкретними органами державної влади (найчастіше Урядом, Міністерством соціальної політики України, Міністерством зовнішніх справ України, Державною міграційною службою) та міжрегіональному рівні через трансдонне, інтеррегіональне та інші типи співробітництва [6]. Важливо розуміти, що нинішня ситуація є досить суперечливою та складною і з боку країн ЄС в частині поглиблення кризових явищ з величезними борговими зобов'язаннями, що безпосередньо впливає на їхні ринки праці, і з боку України в частині заполітизованості зовнішньоекономічних орієнтирів.

## ВИСНОВКИ

Трансформаційні зміни національного ринку праці у першу чергу проявляються в контексті перерозподілу економічно активного населення, якого в нинішньому глобалізованому світі уникнути неможливо. Саме тому необхідною є легалізація міграційних процесів відповідно до національних інтересів, що спричинить підвищення ефективності функціонування та регулювання національного ринку праці.

Окрім цього, євроінтеграційні процеси сприятимуть формуванню вищих стандартів соціально-трудова відносин, посиленню конкурентного середовища із формуванням установок на більш продуктивне використан-

ня особистісного трудового потенціалу, а відтак, це приведе до потужного каталізуючого впливу на розвиток регіональних ринків праці, які зможуть бути привабливими і для економічно активного населення – жителів Євразії, що, здійснюючи на території України свою трудову діяльність, впроваджуватимуть кращий європейський досвід. Важливо, щоб досвід європейських країн дозволив поступово викоринити численні асоціальні прояви трудової поведінки економічно активного населення України, що прямо детермінує ефективність функціонування національного ринку праці. ■

#### ЛІТЕРАТУРА

1. **Середа Г. В.** Регулювання ринку праці України в контексті євроінтеграційних процесів : автореф. дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.09.01 «Демографія, економіка праці, соціальна економіка і політика» / Г. В. Середа. – Донецьк, 2006. – 20 с.
2. Євроінтеграція України: що чекає на ринок праці? // Інформаційний бюлетень Міжнародного центру перспективних досліджень. – № 12 (404). – 07.04.2008 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [www.icps.com.ua/files/articles/48/75/nl\\_ukr\\_20080407\\_0404.pdf](http://www.icps.com.ua/files/articles/48/75/nl_ukr_20080407_0404.pdf)
3. **Людкевич В. Б.** Принципи та пріоритети розвитку інфраструктури ринку праці в Україні / В. Б. Людкевич // Соціально-економічні дослідження в перехідний період. Структурна трансформація територіальних суспільних систем : зб. наук. пр. / Ін-т регіональних досліджень ; відп. ред. д. е. н., проф. Є. І. Бойко. – Львів, 2007. – Вип. 5 (67). – С. 157 – 166.
4. Нова зовнішня політика: «Україна має план». Перспективні дослідження. МЦПД, 2011. – № 1-2. – 75 с.

5. Міграційні процеси в Україні: сучасні виклики та регіональна специфіка : наук. доповідь за матеріалами круглого столу «Проблеми захисту прав мігрантів в умовах сучасної кризи: макроекономічні та регіональні аспекти», Львів, 17 червня 2009 року / НАН України, Ін-т регіональних досліджень ; [наук. ред. У. Я. Садова]. – Львів : ІРД НАН України, 2009. – 45 с.

6. Practical Guide to Cross-border Cooperation [Electronic resource]. – Mode of access : <http://www.Aebr.eu/files/publications/lace-guide.en.pdf>

#### REFERENCES

Liudkevych, V. B. "Pryntsyty ta priorytety rozvytku infrastruktury rynku pratsi v Ukraini" [Principles and priorities for infrastructure development of the labor market in Ukraine]. *Sotsialno-ekonomichni doslidzhennia v perekhidnyi period. Strukturna transformatsiia terytorialnykh suspilnykh system*, no. 5 (67) (2007): 157-166.

"Mihratsiini protsesy v Ukraini: suchasni vyklyky ta rehionalna spetsyfika" [Migration processes in Ukraine: Challenges and regional specificity]. *Problemy zakhystu prav mihrantiv v umovakh suchasnoi kryzy: makroekonomichni ta rehionalni aspekty*. Lviv: IRD NAN Ukrainy, 2009.

*Nova zovnishnia polityka: «Ukraina maie plan»*, no. 1-2 (2011).

"Practical Guide to Cross-border Cooperation" <http://www.Aebr.eu/files/publications/lace-guide.en.pdf>

Sereda, H. V. "Rehuliuivannia rynku pratsi Ukrainy v konteksti ievrointehratsiinykh protsesiv" [Labor market regulation Ukraine in context of European integration processes]. *Avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk: 08.09.01*, 2006.

"Yevrointehratsiia Ukrainy: shcho chekaie na rynek pratsi?" [European integration of Ukraine: what will happen to the labor market?]. [www.icps.com.ua/files/articles/48/75/nl\\_ukr\\_20080407\\_0404.pdf](http://www.icps.com.ua/files/articles/48/75/nl_ukr_20080407_0404.pdf)